МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

АМР "Кумторкалинский район"

МКОУ "Темиргоевская СОШ"

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Руководитель ШМО	Зам директора по УВР	Директор
________________________	________________________	________________________
Хангишиева С.З.	Салаватова З.М.	Магомедова Н.М.
Протокол №1 от «26» 08 2023 г.	Протокол №1 от «26» 08 2023 г.	Приказ №42 от «26» 08 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной (авар) литературы»

для обучающегося 2 класса

с.Темиргое 2023

Авар адабият 2 класс (17с.) (анкьида жаниб 0,5 саг1ат)

1.Программаялъе баян (Дом. Обучение)

Программа хIадур гьабуна байбихьул школалда тIуразаризе хIисабалде росарал хIасилазулги, обществоялда чиясул хьвада-чIвадиясул къагIидабазда бухьараб концепциялъулги, Байбихьул школалъул лъай кьеялъул федералияб пачалихъияб стандарталъулги кьучIалда. Адабияб цIали байбихьул школалъул системаялда аслиял предметазул цояб ккола. Гьелъ рахьдал мацIалда цIалиялъул махщел ва тексталда тIад хIалтIиялъул бажари лъугьинабула, художествияб литература цIалиялде интерес бижизабула ва лъимералъе рухIияб ва эстетикияб тарбия кьезе, гьесул гIакълу цебетIезабизе квербакъула. Гьединго литературияб цIалиялъул курс тIадегIанаб даражаялда лъазабиялъ рес кьола байбихьул классазул цогидал предметазда лъикIал хIасилал рихьизаризе.

Мурадал: Байбихьул школалъул литературияб цIалиялъул курс буссун буго гьал хадусел **мурадал** тIуразариялде:
- бичIчIун, битIун, чвахун ва пасихIго цIализе гъваридго лъазаби; батIибатIиял тайпабазул текстазда тIад хIалтIизе бажаруледухъ, калам цебетIезаби; тIехьалдехун ва цIалиялдехун бугеб интерес щулалъизаби; цIалиялъул даража борхизаби ва, жалго жидедаго чIун, асарал цIалиялъулъги къваригIараб тIехь тIаса бищиялъулъги хIалбихьи букIинаби;
- художествиябгин творчествоялъулаб ва нахъгIунтIиялъулаб пагьмуги, художествиял асарал цIалулаго, чидае рекIел асар загьир гьабизе бугеб бажариги цебетIезаби; рагIудехун берцинаб (эстетикияб) балагьи лъугьинаби ва художествияб асар бичIчIизе бажари; - художествиял асараздалъун байбихьул классазул цIалдохъабазул рухIияб хIалбихьи бечелъизаби; рухIияб асаралъул ва гьудуллъиялъулги, жавабчилъиялъулги, лъикIлъиялъулги, ритIухълъиялъулги хIакъалъулъ бичIчIиял куцай; Дагъистаналъул ва цогидал миллатазул культураялъул адаб-хъатир гьабизе цIалдохъаби куцай.

Цель: - лъазарурал асаразул ва гьезул авторазул ц1арал

- лъазарурал асаразул багьадуралги ва гьел гьоркьор г1ахьаллъулел лъугьа-бахъиназул рахасги

- адабияб теориялдаса баянал: худож-яб асаралъул багьадур, багьадурасул монолог, диалог, дандекквей, олицетворение, эпитет.

- адабиял маргьабаздаса халкъиял маргьабазул бат1алъи

- программаялда рек1ехъе лъазаризе рихьизарурал текстал

Программаялъул аслияб т1алаб: литератураялде лъималазе рокьи базаби; чвахун ва пасих1го ц1алильъул бажари камиллъизаби; малъулел асаразул гъварилъуде раккизе ва аслияб пикруялда(идеялда) хадур гъезе к1везелъун, анализалъе авалияб роцада лъимал ругьун гьари, т1ахьал ц1ализе гъира-щавкъ бижизаби.

Х1алт1изабураб литература:

Авар мацI ва адабият. 2 – классал. ХIалтIул программаби / ХI.С. Вакилов. –

1- себ басма. – МахIачхъала, 2014.

2 Х1асилал:

1	1	«Малъе, эбел, рахьдал мац1» М. Г1умаров
2	1	«Хасалихълъи - художник» М. Скребицкиясдаса
3	1	«Гьит1инав вехь» К. Расулов
4	1	«Музыкант» В. Бианки
5	1	«Воре, чед г1одобе рехуге»
6	1	«Сулахъ» М. Т1агьир
7	1	«Ц1алдохъан» Ц1. Х1амзат

8	1	«Бах1арчияб иш»
9	1	«Дир ясалъул кеч1» Р. Х1амзатов
10	1	«Мокъокъил т1анч1и»
11	1	«Хасел» Р. Х1амзатов
12	1	«Ц1ияб сон» З. Х1ажиев
13	1	«Гъабго кинаб г1алхул х1айван» Е. Чарушин
14	1	«Дир дах1адада» Р. Х1амзатов
15	1	«Нич» А. Гайдар
16	1	«Чанк1к1араб къадако» Х1. Х1ажиев
17	1	«Борхьилги царалги къиса» (маргьа)

3 Метапредметиял хIасилал :

1. БатIи-батIиял жанразул ва тайпабазул текстал бичIчIун цIализе ругьунлъи, текстал кIалзул ва хъвавул формаялда гIуцIизе лъай.

2. Сверухъ тIабигIаталда нахъгIунтIизеги цогидазулгун бухьен гьабизеги каламалдаса пайда боси.

3. Накъиталъе гIахьаллъи гьабулев чиясухъ гIенеккизеги, диалогалъулъ гIахьаллъизеги, батIи-батIиял пикраби рукIиналъе мукIурлъизеги, жиндирго пикру загьир гьабизеги, гьелъие далил бачинеги разилъи.

4. Предметал дандекквезе, гьезул анализ ва синтез гьабизе, гьел гIаммлъизаризе, тIелазде рикьизе ва цоцада релълъинаризе лъай.

5. Предметазул ва предметазда гьоркьор ругел бичIчIиял лъай (цоцазулгун гьоркьоблъи, маданият, творчество, тIехь, асаралъул хIасил, художествияб текст ва гь. ц.); гуманитариял (ай инсанасул, гьесул культураялъул, тарихалъул бицунел) ва эстетикиял (ай искусствоялда, дунялалда ва гIадамазул гIумруялда жаниб берцинлъиялъул, гьайбатлъиялъул хIакъалъулъ бицунел) предметазда гьоркьор ругел бухьенал ричIчIи.

6. ЦIалиялда цере лъурал мурадал ва масъалаби ричIчIизе ва гьел тIуразаризе лъай.

7. Цебе лъураб масъалаялда рекъон цIалиялда хурхарал хIалтIаби планалда росизе, гьезда хадуб хелкквезе ва гьезие къимат кьезе бугеб бажари лъугьинаби

4. Ц1алул тематикияб план:

№	Саг1ат	Тема
1	1	«Малъе, эбел, рахьдал мац1» М. Г1умаров
2	1	«Хасалихълъи - художник» М. Скребицкиясдаса
3	1	«Гьит1инав вехь» К. Расулов
4	1	«Музыкант» В. Бианки
5	1	«Воре, чед г1одобе рехуге»
6	1	«Сулахъ» М. Т1агьир

7	1	«Ц1алдохъан» Ц1. Х1амзат
8	1	«Бах1арчияб иш»
9	1	«Дир ясалъул кеч1» Р. Х1амзатов
10	1	«Мокъокъил т1анч1и»
11	1	«Хасел» Р. Х1амзатов
12	1	«Ц1ияб сон» З. Х1ажиев
13	1	«Гьабго кинаб г1алхул х1айван» Е. Чарушин
14	1	«Дир дах1адада» Р. Х1амзатов
15	1	«Нич» А. Гайдар
16	1	«Чанк1к1араб къадако» Х1. Х1ажиев
17	1	«Борхьилги царалги къиса» (маргьа)

5. Напсиял хIасилал:

Жиндирго ВатIаналдаса, дагъистаналъул миллатаздаса ва гьелъул тарихалдаса чIухIи.

Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи.

ГъалатI гьечIеб кIалзул ва хъвавул калам гIаммаб культураялъул гIаламат букIин лъай.

Школалдехун ва цIалиялдехун бугеб бербалагьи цIикIкIинаби.

Кидаго лъикIав цIалдохъанлъун вукIине бажари.

ЛъикIаб даражаялда цIализе жинцаго къимат кьезеги бажари.

Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи.

Рокьи Ват1аналде.

Рокьи т1абиг1аталде.

МугIалимас кьураб къиматалда разилъи.

6.Рагьараб календарно- тематикияб план 2 класс

№	Саг1ат	Тема	Заман		Деятельностиялъул видал	Напсиял хIасилал:	Материально-техникаялъул чIезаби
			План	Факт			
1	1	«Малъе, эбел, рахьдал мац1» М. Г1умаров			Учебникалъулгун лъай-хъвай гьабула .	Жиндирго ВатIаналдаса, дагъистаналъул миллатаздаса ва гьелъул тарихалдаса чIухIи;	Т1ехь
2	1	«Хасалихълъи - художник» М. Скребицкиясдаса			Бая гьабун муг1алимас ц1алдохъабазул ц1али.	Школалдехун ва цIалиялдехун бугеб бербалагьи цIикIкIинаби	Пейзаж
3	1	«Гьит1инав вехь» К. Расулов			Коч1ол тема, идея бати, анализ гьаби.	Кидаго лъикIав цIалдохъанлъун вукIине бажари	К1алзулаб ц1ех-рех.

4	1	«Музыкант» В. Бианки			Хабар ц1али	Рокьи т1абиг1аталде	Портрет
5	1	«Воре, чед г1одобе рехуге»			Хъвадарухъанасул х1акъалъулъ раг1и. Хабар ц1али.	Жиндирго ВатIаналдаса, дагъистаналъул миллатаздаса ва гьелъул тарихалдаса чIухIи;	Иллюстрация
6	1	«Сулахъ» М. Т1агьир			Хъвадарухъанасул г1умруялъул ва творчествоялъул бицин.	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи	К1алзулаб ц1ех-рех.
7	1	«Ц1алдохъан» Ц1. Х1амзат			Хъвадарухъанасул х1акъалъулъ раг1и. Асар пасих1го, баян гьабун ц1али.	Кидаго лъикIав цIалдохъанлъун вукIине бажари	Портрет
8	1	«Бах1арчияб иш»			Асар ц1али.	ЛъикIаб даражаялда цIализе жинцаго къимат кьезеги бажари	Т1ехь
9	1	«Дир ясалъул кеч1» Р. Х1амзатов			Пасих1го ц1ализе, баян гьабун.	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи	Портрет
10	1	«Мокъокъил т1анч1и»			Пасих1го ц1ализе, баян гьабун.	Рокьи т1абиг1аталде	Иллюстрация
11	1	«Хасел» Р. Х1амзатов			Коч1ол тема, идея бати, анализ гьаби.	МугIалимас кьураб къиматалда разилъи	Портрет
12	1	«Ц1ияб сон» З. Х1ажиев			Хабар ц1али	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи	Портрет
13	1	«Гьабго кинаб г1алхул х1айван» Е. Чарушин			Коч1ол тема, идея бати, анализ гьаби.	ГъалатI гьечIеб кIалзул ва хъвавул калам гIаммаб культураялъул гIаламат букIин лъай	К1алзулаб ц1ех-рех.

14	1	«Дир дах1адада» Р. Х1амзатов			Хабар ц1али	Кидаго лъикIав цIалдохъанлъун вукIине бажари	Т1ехь.Портрет
15	1	«Нич» А. Гайдар			Кеч1 пасих1го маг1нагун цадахъ ц1али.	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи	К1алзулаб ц1ех-рех.
16	1	«Чанк1к1араб къадако» Х1. Х1ажиев			Ц1алазе, х1асил лъазе.	Рокьи т1абиг1аталде	Т1ехь
17	1	«Борхьилги царалги къиса» (маргьа)			Маргьа ц1ализе	Рахьдал мацI нилъер культураялъул аслу букIин бичIчIи	Жив-живгун х1алт1и.